

OCALENI Z PIEKŁA

Foto PAP

Pilecki wykazał się ogromnym bohaterstwem, by pokazać prawdę o obozie

Bohaterski ochotnik

Witold Pilecki należy do największych bohaterów II wojny światowej. We wrześniu 1940 r. dał się aresztować Niemcom w łapance, choć wiedział, że transport trafi do Auschwitz i miał świadomość, że może zginąć.

Na terenie obozu zorganizował konspirację i przekazywał światu infor-

Błogosławiona położna

Stanisława Leszczyńska od kwietnia 1943 r. aż do wyzwolenia była więźniarką Auschwitz, gdzie trafiła wraz z córką za pomoc Żydom. Na teren obozu udało jej się przemyścić dyplom położnej i dostała zgodę na pracę.

Mimo zakazu niemieckich oprawców i grożącej jej kary śmierci przyjmowa-

ła porody więźniarek. Dzięki niej w tych nieludzkich warunkach przyszło na świat ok. 3 tys. noworodków. Nie miały dużych szans na przetrwanie, jednak wielu udało się przeżyć wojnę. Leszczyńskiej nie interesowała narodowość matki, ratowała żydowskie dzieci, chociaż miały być wyrzucane na śmietnik. Maluchy

przeznaczone do wynarodowienia w niemieckich rodzinach dyskretnie znaczyła, aby łatwo je było znaleźć po wojnie. Swoje przeżycia spisała w „Raporcie położnej z Oświęcimia” wydanym w latach 60. Wspomnienia wykorzystano w procesie beatyfikacyjnym rozpoczętym w 2010 r.

Foto PAP

Kiedy wyzwolono oboz Auschwitz, znajdowało się w nim ok. 700 dzieci

Obozowe dzieci

Szacuje się, że wśród co najmniej 1,3 mln osób wywiezionych do Auschwitz-Birkenau było ok. 232 tys. dzieci i młodocianych w wieku poniżej 18 lat. Większość z nich przyjechała wraz z rodzinami.

Dzieci urodzone w obozie w początkowym okresie bez względu na narodowość były uśmiercane. Od połowy 1943 r. pozostawiano przy życiu dzieci urodzone przez kobiety niżydowskiego pochodzenia, były rejestrowane i wydawano im numery. Dzieci Żydówek z reguły uśmiercano. W momencie wyzwolenia w obozie przebywało co najmniej 700 skrajnie wycieńczonych dzieci, w tym ok. 500 poniżej 15. roku życia.

Foto EAST NEWS

„Proszę państwa do gazu”

Tadeusz Borowski udział w konspiracji przypłacił pobyt w obozach koncentracyjnych, m.in. Auschwitz i Dachau, gdzie przebywał aż do wyzwolenia w 1945 r.

Foto PAP

Przedtem, po podjęciu tajnych studiów na polonistycie, zdążył zadebiutować jako poeta. W obozie pisał wiersze i listy do swojej narzeczonej, późniejszej żony Marii Rundo, także przebywającej w obozie oświęcimskim. Po wyzwoleniu jeszcze przed powrotem do kraju współtworzył książkę „Byliśmy

w Oświęcimiu”. W Polsce przystąpił do komunistów, został publicystą, ale największą sławę przyniosły mu książki. We wstrząsających opowiadaniach, m.in. „Proszę państwa do gazu”, wydanych w 1948 r. w zbiorach „Pożegnanie z Marią” i „Kamienny świat”, opisał okrucieństwo panujące w obozie i różne postawy więźniów oraz oprawców w koszarnej rzeczywistości. Zmarł w wieku zaledwie 29 lat, kilka dni po narodzeniu córki, prawdopodobnie popełnił samobójstwo.

BL

Ikona feminizmu

Simone Veil, pochodząca z rodziny zasymilowanych francuskich Żydów, miała zaledwie 17 lat, kiedy w marcu 1944 r. z Nicei została wywieziona do Auschwitz. Udało jej się przeżyć, ale w obozie straciła matkę.

Po wojnie Simone wróciła do Francji, skończyła prawo i przez ok. 40 lat zajmowała się polityką. Jako minister zdrowia udało się jej doprowadzić do uchwalenia ustawy dopuszczającej prze-

rywianie ciąży na żądanie kobiety oraz refundację środków antykoncepcyjnych. W latach 1979–1982 była pierwszą kobietą przewodniczącą Parlamentu Europejskiego. Zmarła w wieku 89 lat i została pochowana w Panteonie – paryskiej nekropolii wielkich Francuzów. Na jej sarkofagu wygrawerowano numer obozowy 78 651.

BL

Foto PAP

Warto być przyzwoitym

18-letni Władysław Bartoszewski do Auschwitz trafił 21 września 1940 r. w drugim transporcie z Warszawy. Był więźniem o numerze 4427.

Foto ROBERT ZALEWSKI

W obozowym piekle spędził 199 dni, po czym został zwolniony dzięki interwencji Polskiego Czerwonego Krzyża. Po wypuszczeniu z obozu Bartoszewski był żołnierzem AK i uczestnikiem Powstania Warszawskiego. Organizował Rady Pomocy Żydom „Żegota”. Po wojnie współpracował

z Główną Komisją Badania Zbrodni Niemieckich, gdzie wykorzystywano jego informacje na temat zbrodni hitlerowskich zebrane w obozie. W stalinowskich czasach siedział w więzieniu, po 1956 r. był publicystą i działaczem opozycji. W wolnej Polsce był dwukrotnie ministrem spraw zagranicznych. W 2009 r. dzięki Bartoszewskiemu powstała Fundacja Auschwitz-Birkenau. Zasłużony profesor zmarł w 2015 r. w wieku 93 lat.

BL

Niezapomniany Wójt z „Chłopów”

August Kowalczyk w ekranizacji „Chłopów”

19-letni August Kowalczyk w grudniu 1940 r. został więźniem Auschwitz. Na przedramieniu wytatuowano mu numer 6804. Po dwóch latach wziął udział w pierwszej zbiorowej ucieczce z obozu.

Z kilkadziesiątu uciekinierów, przeżyło tylko dziewięć osób. Kowalczyk trafił do Armii Krajowej i walczył w partyzantce. Po wojnie został aktorem, występował w takich hitach kinowych,

jak „Stawka większa niż życie”, „Janosik” czy „Chłopi”. Jednak ze strasznych przeżyć wojennych nie otrząsnął się nigdy. Uważał, że tamtego zła nie można zapomnieć. Był współtwórcą budowy oświęcimskiego hospicjum, które powstało jako podziękowanie byłych więźniów obozu dla mieszkańców Oświęcimia za pomoc podczas okupacji. Zmarł w hospicjum w wieku 91 lat.

Foto FORUM

BL

Noblista

Imre Kertész w 1944 r. jako 15-letni chłopiec został wywieziony do Auschwitz, później przeniesiono go do Buchenwaldu. Cała jego rodzina – oprócz matki – zginęła w czasie wojny.

Po wyzwoleniu wrócił na Węgry, został dziennikarzem i pisarzem, zajmował się także tłumaczeniami. Przeżycia

obozowe miały decydujący wpływ na jego twórczość literacką. W swoich utworach nawiązywał do osobistych przeżyć i doświadczeń z czasów pobytu w obozach. W 2002 r. został laureatem Nagrody Nobla w dziedzinie literatury. Za „powieści, które przeciwstawiają osobiste doświadczenie jednostki brutalnym zrzędzeniom historii”. Jedną z jego najbardziej znanych powieści jest „Los utracony”. BL

BL

Przeżył dzięki Ojcu Kolbe

Franciszek Gajowniczek, więzień Auschwitz, narodził się po raz drugi, kiedy o. Maksymilian Kolbe dobrowolnie poszedł za niego na śmierć głodową.

Kolbe był franciszkaninem, założycielem klasztorów w Niepokalanowie pod Warszawą, w Chinach i w Japonii. Po aresztowaniu przez gestapo był więziony na Pawiaku, a w maju 1941 r. trafił do obozu koncentracyjnego.

Przydzielono go do komanda znanego sadysty Knotta, który w sposób szczególnie znęcał się nad kapłanem, bijąc go do nieprzytomności. W lipcu 1941 r., po ucieczce jednego z więźniów, komendant obozu skazał dzie-

się osób na śmierć głodową. Mimo że nie padło na o. Maksymiliana, ten dobrowolnie zamienił się i ofiarował swoje życie za życie nieznanego mu Franciszka Gajowniczka. Kolbe zmarł 14 sierpnia, dobity zastrzykiem fenolu, jako ostatni z więźniów zamkniętych w bunkrze głodowym. Gajowniczek przeżył wojnę, był

świadkiem procesu beatyfikacyjnego o. Maksymiliana, którego zaczęto uważać za świętego już wkrótce po śmierci. Beatyfikacji dokonał Paweł VI w 1971 r., a kanonizacji Jan Paweł II w 1982 r.

Foto PAP

Franciszek Gajowniczek

BL

Projekt współfinansowany przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za granicą 2021

stowarzyszenie menedżerów.